

„SVEDOK“ NA LICU MESTA

Dopisnik „Svedoka“ u najvećem vojno-vazduhoplovnom centru Slovačke, u Sliječu

✓ **Ambasador Srbije u Bratislavi, Šani Dermaku i komandant Vojnog vazduhoplovstva Slovačke Republike, brigadni general Miroslav Korba - svečano su otkrili spomen – ploču koja podseća na podvige dvojice srpskih vazduhoplovaca**

SRPSKI VAZDUHOPLOVCI I -

Pored panoa svog slavnog pretka u Nacionalnom muzeju Slovačke: Bojana i Gala Ladišić (Boljevićeva unuka i praunuka koje danas žive u Novom Sadu)

Svedok

Piše: Vlastimir Vujić (Specijalno za „Svedok“ iz Slovačke)

Slovačka Republika. Slijač i Banská Bistrica. Oktobar dvadesetosmi. Udarni, dupli program Udruženja Srba u toj zemlji, Ambasade Srbije u Bratislavi, Ministarstva odbrane Slovačke i Saveta Vlade za nacionalne manjine.

Oba događaja posvećena obeležavanju istog jubileja. Sedam decenija od pobeđe nad fašizmom i isto toliko od Slovačkog narodnog ustanka koji je trajao od 29. avgusta do 28. oktobra 1944. godine kao pobuna slovačkih anti-fašističkih snaga protiv nemačkih nacista i domaće marionetske fašističke vlasti.

Zajedno sa slovačkim ustanicima do 8. oktobra (dan kasnije, 9. oktobra prekomandovani su u Moskvu, a iz SSSR 17. novembra natrag u Jugoslaviju u borbe za njeno oslobođenje) borili su se i piloti Jugoslovenskog kraljevskog vazduhoplovstva - Arsenije Arso Boljević i Sava Poljanec.

Bratislava i Slovačka nikada nisu zaboravili (i neće) herojstvo dvojice srpskih pilota! Njihovih preko dvadeset borbenih letova na slovačkom nebu i žestoke okršaje protiv berlinske alijanse. Savu Poljaneca zauvek će pamtitii žitelji mesta Stečna kojeg je, napavši starim avionom „smolitka“ nemačku brigadu, iako po drugi put ranjen(!) - spasao od uništenja. Njegov ratni drug Arso Boljević, predvodivši partizanske pilote iz Banske Bistrice, dobio je za mesec i po dana protiv neprijatelja na prostoru centralne Slovačke - svih pet najtežih bitaka!

„Obojica pilota su kao profesionalci, oficiri Jugoslovenskog kraljevskog ratnog vazduhoplovstva pružali otpor nemačkoj vojnoj nadmoći još u vreme kada je napadnuta njihova

zemlja u proleće 1941. godine. Nakon poraza zarobljeni su i internirani u logore na više mesta u Evropi. Boljević prvo u Burgasu i Sofiji (Bugarska), zatim Ofenburgu, Nimbргу i Hamburgu (Nemačka), a Poljanec u Osnabruku gde su mu Nemci čak tri puta nudili da pređe u ratno vazduhoplovstvo „Luftvafe“ što je on svaki put kategorički odbio! Nakon toga, obojicu srpskih letaća premetili su u slovačke logore Przemisli i Hornič, a nakon prekomande u „Tisovlje“ u Humenu, prilikom transporta odvalili su daske u vagonu sa donje strane i pobjegli. Odmah potom priključili su se slovačkim narodnim ustanicima“ - podsetio je 28. oktobra na svečanosti povodom 70. godišnjice od Slovačkog narodnog ustanka u Vojnoj vazduhoplovnoj bazi „Tri hrasta“ u Sliječu, Petar

Spomen – medalja Udruženja Srba u Slovačkoj Boljevićevim...

Muzej Slovačkog narodnog ustanka u Banskjoj Bistrici

Počasna straža i veterani iz Drugog svetskog rata i njihovi potomci

✓ **Bratislava i Slovačka nikada nisu zaboravili (i neće) herojstvo dvojice srpskih pilota! Njihovih preko dvadeset borbenih letova na slovačkom nebu i žestoke okršaje protiv berlinske alijanse**

Iz Maribora u Bansku Bisticu stigao je i bratnanac Save Poljaneca - Taras sa ćerkom Irenom, dok unuk kojem su dali njegovo ime živi u Beogradu

U Trnavi treći put zaredom

FESTIVAL SRPSKOG DOKUMENTARNOG FILMA

Trodnevna manifestacija Udruženja Srba u Slovačkoj posvećena obeležavanju dve pomenute godišnjice započela je 27. oktobra u najstarijem slobodnom kraljevskom gradu u Slovačkoj - Trnavi. U prepunoj koncertnoj sali Zapadnoslovačkog muzeja održan je Treći Festival srpskog dokumentarnog filma. Prikazana su četiri ostvarenja.

„Četrdesetčetiri“ Paveła Bielika, o streljanju 44 slovačka vojnika u Prvom svetskom ratu koji su odbijali da se bore jer nisu imali šta da jedu, i čija su tela sahranjena u blizini streljanih srpskih učenika 'Petog - tri' razreda!.

Drugi prikazani bio je film Branka Stankovića „Srpska herojina“ koji govori o junaštvu Milunke Savić, žene pred kojom su postrojavani pukovi, a mirno stajali francuski generali i ruski oficiri...

Treće ostvarenje bila je kompilacija Srđana Ilića „Triptih o bombardovanju Novog Sada“, dok je četvrti bio film režisera Siniše Grabeža „Dnevnik ratnog hirurga“ - saga o nadljudskoj požrtvovanosti zdravstvenih radnika u bolnici Žiča u Blažuju u Republici Srpskoj ispričana kroz svedočanstvo dr Miodraga Lazića, ratnog hirurga.

Projekcija srpskog dokumentarnog filma održana u najstarijem slobodnom kraljevskom gradu u Slovačkoj - Trnavi

SLOVAČKI HEROJI!

Šumihrast direktor Vojno - Istorijskog instituta Slovačke u Bratislavi.

Nakon toga, uz najveće državne počasti (intoniranjem himni Srbije i Slovačke, počasnoj straži gardista i predavanjem raporta), ambasador Srbije u Bratislavi, Šani Dermaku i komandant Vojnog vazduhoplovstva Slovačke Republike, brigadni general Miroslav Korba - svečano su otkrili spomen - ploču koja podseća na podvige dvojice srpskih vazduhoplovaca Arsenija Boljevića i Save Poljaneca. Ukazom ministra odbrane Slovačke Republike Martina Glvača, Boljević i Poljanec odlikovani su i visokim državnim priznanjem - Ordenom „In memoriam“, koje je njihovim potomcima, Boljevićevoj prauunci Gali Ladišić iz Novog Sada i Poljanecovom unuku koji nosi dedino ime Sava (i živi u Beogradu) uručio general Korba. Korba je tom prilikom medijima izjavio da „major vazduhoplovstva Arsenije Boljević i kapetan Sava Poljanec pripadaju junacima Drugog svetskog rata bez čijeg učesća ne bi bila moguća pobeđa u globalnom ratu, u kojem se zajedničkim demokratskim snagama u antifašističkoj koaliciji uspeo pobediti fašizam u svim njegovim oblicima i odvratiti opasnost od totalne likvidacije koja je pretila mnogim narodima i rasama!“

Posle završetka ove ceremonije visoki gosti (među kojima su bili i veterani iz Drugog svetskog rata i njihovi potomci) posetili su Muzej slovačkog narodnog ustanka u Banskoj Bistrici u kojem se u stalnoj postavci nalaze baneri posvećeni Boljeviću i Poljanecu. Predsednik Udruženja Srba u Slovačkoj, Stane Ribič, tom prilikom potomcima oba pilota, u ime Udruženja, uručio je prigodne spomen - medalje sa likovima njihovih predaka.

„Vekovima slovački narod i država neguju bratske odnose prema srpskom narodu. Zajedno smo se borili, prvo za ujedinjenje svih Slovena, potom protiv fašizma, a danas se borimo za demokratiju i očuvanje nacionalnog suvereniteta! Doprinos Srba slovačkoj borbi protiv fašizma nije zaboravljen ni 28. oktobra kada je obeleženo 70. godina od Slovačkog narodnog ustanka. Hvala Bratislavi za kulturu sećanja. U vek i vekova“, rekao je Stane Ribič.

- Državna odlikovanja Slovačke Republike - „In memoriam“

Brigadni general Korba u Sliječu uručuje odlikovanja „In memoriam“ Savi Poljanecu i Gali Ladišić

Novinar „Svedoka“ sa delegacijom Srba iz regiona i dijaspore posetio vojno groblje u Velikom Mederu

Na vojnom groblju u Velikom Mederu

NAJVEĆE SRPSKO STRATIŠTE POSLE ZEJTINLIKA!

Na izlazu iz Velikog Medera prema Bratislavi (s desne strane), nalazi se večna kuća srpskih interniraca - stradalnika i boraca u Prvom svetskom ratu na prostorima Slovačke. Broj Srba čiji su zemni ostaci u Velikom Mederu pokopani (groblje je na mestu gde se nekada nalazio koncentracioni logor u kojem su bili zatočeni), gotovo je jednak broju stanovnika tog gradića (od kojih su tri četvrtina žitelja Mađari) - preko šest i po hiljada! Posle Zejtinlika, to je drugo po veličini stratište Srba u svetu!

Nakon što se poklonio senima i zapalio sveće za pokoj duše Srbima stradalnicima, dopisniku „Svedoka“ upriličen je susret sa Aleksandrom Neverijem, gradonačelnikom Velikog Medera. On mu je u razgovoru saopštio da svaku od poseta delegacija Srba iz regiona ovom srpskom groblju uvek prate i predstavnici struktura kojima on rukovodi i da u ime grada polažu venac.

„U takvim prilikama, a to je i ova sada, opelo dušama srpskih mučenika iz Velikog rata redovno drži jerej Miroslav (Krutski) iz Trnave, sveštenik autokefalne Slovačke pravoslavne crkve, a poklonici obavezno posete i Izložbu u gradskoj Galeriji posvećenu pomenutom počivalištu Srba i stogodišnjici završetka Prvog svetskog rata (što smo i mi učinili, prim. aut.) - rekao je Aleksandar Neveri.